

New European Bauhaus

beautiful | sustainable | together

Förstudie Kartläggning

- New European Bauhaus & Gestaltad Livsmiljö

Kommunikationsnivå 1

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund i samverkan
med Science park på Högskolan i Borås 2023-03-01 – 2023-12-30

ORDLISTA

NEB Ambassadörer

Partners, vänner, projekt, tänkare, utövare

NEB Community

Bauhausrörelsen med partners, vänner, initiativ, projekt

NEB Compass

Projektverktyg i linje med NEB:s värdeord & principer

NEB Change Agents

NEB förändringsagenter

NEB Destination

Kommissionens förslag till kommande finansiering (Horisont Europa)

NEB Festival

En biennial för hela Bauhausrörelsen

NEB Lab

Bauhauslaboratorium och tankesmedja

NEB Lab-projekt

Projekt som upptas i NEB Lab under ledning av kommissionen eller partners och vänner.

NEB Labeling Strategy

Ett ramverk för utvärdering i linje med NEB:s värdeord & principer

NEB Local Chapters

Konceptram för NEB Lokala partnerskap som bygger på självorganisering

NEB Local Circles

NEB Lokala kretsar för samhällsengagemang

NEB Nationell kontaktpunkt

Nationell koordinering (Boverket)

NEB Partners

Organisationer och nätverk med officiellt medlemskap utsedda av Europeiska kommissionen

NEB Prizes

Årlig innovationstävling för projekt i linje med NEB:s värdeord & principer

NEB Rundaborddelegater

Officiella ämnesexperter utsedda av Europeiska kommissionen

NEB Team

Koordinerande funktion vid Europeiska kommissionen – Joint Research Centre (förkortat, JRC)

NEB Toolkit

En verktygslåda med processer metoder och verktyg för lokal utveckling i linje med NEB:s värdeord & principer

NEB Vänner

Kommuner, regioner, myndigheter, företag med strategisk medlemskap utsedda av Europeiska kommissionen

NEB Weavers

Flätverkare och intermediärer i NEB and

Sammanfattning

Under 2023 genomfördes i Sjuhärad en förstudie/ kartläggning av New European Bauhaus av Science park Borås.

Förstudien grundas i en överenskommelse som träffats mellan Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund (förkortat Boråsregionen) och science park organisation (Högskolan i Borås) gällande genomförandet av delprojekt 'New European Bauhaus - Gestaltad livsmiljö' enligt Kulturplan för Boråsregionen 2020–2023, efter beslut av förbundets direktion 2023-03-03.¹

Både New European Bauhaus och Gestaltad livsmiljö är områden som kräver samverkan mellan samhällsbyggnadsfunktionen, social hållbarhet och kultur, där kulturen kan bidra med sin kompetens men inte driva processer på egen hand. New European Bauhaus är ett initiativ parallellt med EUs green Deal, omställningsarbetet inom EU. I Sverige har vi politikområdet Gestaltad livsmiljö som kan ses som den nationella motsvarigheten till NEB.

New European Bauhaus erbjuder inspiration och kunskap för att tillsammans skapa ett hållbart samhälle med sina värdeord Sustainable, Beautiful, Together. Det är ett sätt att arbeta tillsammans och att lära av varandra, ett uppifrån och ned perspektiv parallellt med ett nedifrån och upp. Uppdraget vid kartläggningen var att se vad New European Bauhaus kunde tillföra våra kommuner, med extra fokus på det rurala. Vad behövs för att öka tillgängligheten för de Europeiska processer som pågår lokalt.

Kartläggningen hade delvis formen av en "design thinking" metod med förutsättningslösa möten, gemensamt undersökande och inventeringar på både internationell, nationell, regional och lokal nivå. Några första tester och dialoger inleddes med Tranemo kommun, Marks kommun och Herrljunga kommun. Men också strategisk improvisation, en metod som förutsätter ett agilt arbetssätt ständigt öppen för anpassning till utmaningar.

Under processen identifierades följande behov

- Information- För att ta del av det som NEB har att erbjuda krävs information och kunskap.
- Kapacitet- Då NEB består av horisontella perspektiv krävs det en organisation lokalt som kan matcha det
- Finansiering- Söka EU-s strukturfonder kräver samordning och kunskap.
- Samverkan- Att etablera samverkan mellan olika aktörer och partners Nationellt och på EU-nivå
- Testbäddar-Att våga testa i det lilla formatet, utan att ha ett tydligt mål

Vissa av dessa behov kan lösas inom ramen för Boråsregionens uppdrag medan andra kräver mer stöttning av andra aktörer som delar uppdraget kring gestaltad livsmiljö och New European Bauhaus.

Förutsättningarna för att fortsatt arbeta med New European Bauhaus i delregionen är gynnsamma, med anledning av Navet/ Boråsregionens och Sciencepark Borås partnerskap i initiativet och den kunskapsansamling som har börjat skapas på delregional och kommunal nivå. Även den regionala stöttningen till kommunerna har börjat undersökas gemensamt.

Utmaningarna är däremot att samhällsutvecklingsuppdraget på lokal nivå rent organisatoriskt ofta är uppdelad på olika förvaltningar/sektorer.

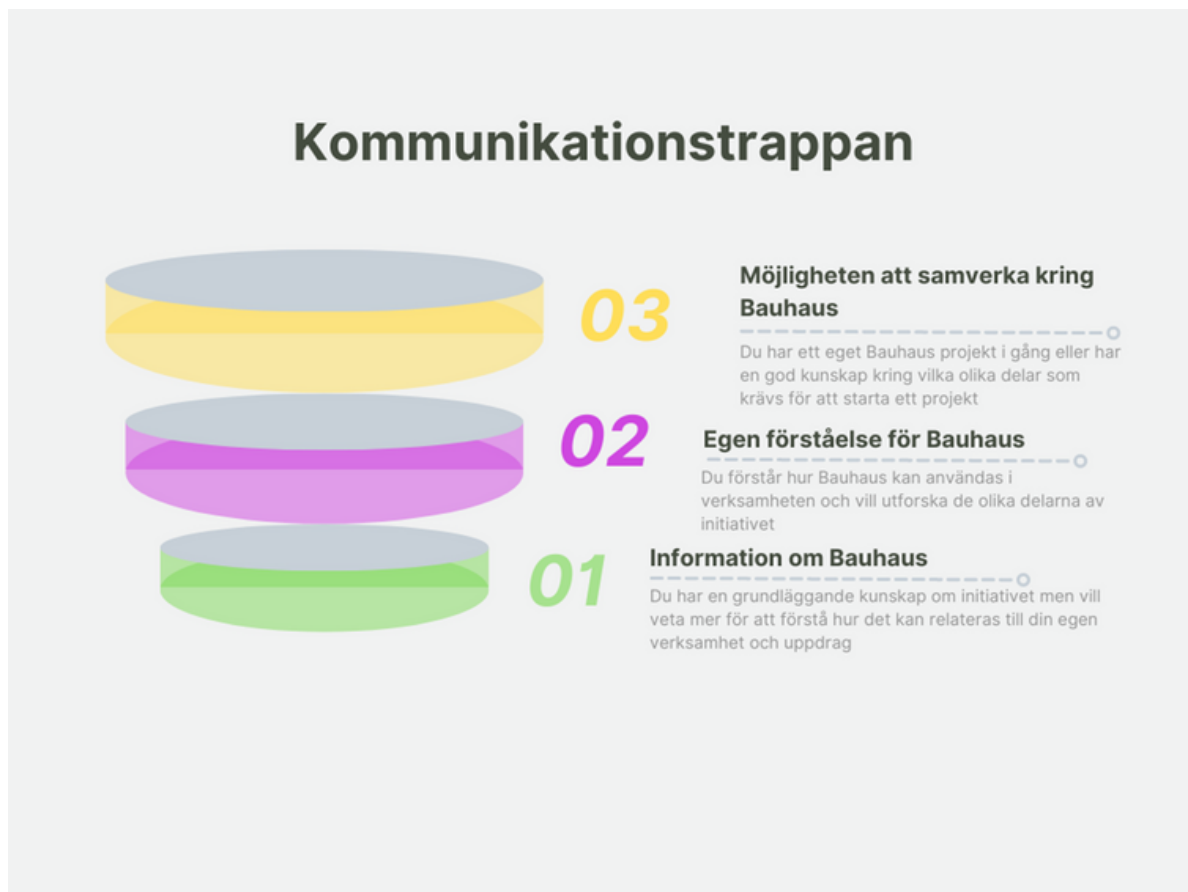
Ett förslag i förstudien är att inrätta en tjänst med regionalt perspektiv att vara samordnande i arbetet med New European Bauhaus.

För Sjuhärads lokala ekosystem är Bauhausinitiativet betydelsefullt - i takt med att initiativet övergår till EU-verksamhet på lång sikt kommer fler möjligheter att söka finansiella stöd inom fler politikområden.

¹ Boråsregionen (2023) Kulturplan Sjuhärad 2024 – 2027. Hämtad 2023-12-20 från <https://www.borasregionen.se>

I vår dialog kring New European Bauhaus framåt har vi också på eget initiativ introducerat "kommunikations trappan" detta för att möta behovet som finns kring rakare och tydligare kommunikation kring NEB. Detta möjliggör att vi kan möta varandra på rätt nivåer.

Förstudien kommer att finnas på två nivåer i kommunikationstrappan en version på nivå ett och en version på nivå två.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING

<i>Inledning</i>	1
<i>Metodik</i>	2
<i>Målsättning</i>	3
<i>Målgrupp</i>	3

NEW EUROPEAN BAUHS

<i>Ett nytt europeiskt Bauhaus</i>	4
<i>NEB-vad är det?</i>	5
<i>NEB, dåtid och framtid</i>	6
<i>NEB Finansiering</i>	7
<i>Nationellt deltagande i NEB</i>	9
<i>NEB-modellen för lokala partnerskap</i>	9
<i>Att möta NEB på kommunal nivå</i>	14

SJUHÄRAD

<i>Sjuhäradsperspektiv i förstudien</i>	15
<i>Exempel, Herrljunga</i>	15
<i>Exempel, Mark</i>	16
<i>Exempel, Tranemo</i>	16

SLUTLEDNING

<i>Nästa steg</i>	20
<i>Slutord</i>	21

BILAGOR

<i>Bilaga 1- Lokal implementering och Strukturskisser</i>	22
<i>Bilaga 2: NEB:s förankring i Styrdokument</i>	27
<i>Bilaga 3: Viktiga delar inom NEB</i>	28
<i>Bilaga 4: Exempel på Svensk deltagande i NEB</i>	31
<i>Bilaga 5: Kartläggning av partners och vänner i Sverige.</i>	32

**"Det tomma rummet framtiden
Allting som väntar oss
Som väntar på oss
Årstider helger
Veckodagar
Musik**

**Ja så flyttar vi in
Var och en med sin
levnadsbråte..."**

Ur Hjärtat, av Bodil Malmsten

Inledning

Det svenska politikområdet gestaltad livsmiljö som etablerats sedan 2018 har en helhetssyn på formandet av livsmiljön som omfattar arkitektur, form och design - men också konst, kulturmiljö och sociala värden. Det stämmer väl överens med målsättningar för NEB. I likhet med NEB utgår politiken för gestaltad livsmiljö från ett holistiskt synsätt med förankring i den konstitutionella demokratis ideal. Lokala och regionala villkor är sammanflätade med globala samhällsutmaningar.

"Sverige välkomnar en bred EU-gemensam satsning som utifrån en helhetssyn betonar gestaltungsfrågornas och kulturens och kreativitetens betydelse i utvecklingsarbetet för en omställning till hållbara samhällen och som ger medlemsstaterna såväl gemensamma målsättningar som konkreta verktyg för att uppnå dessa. Det skapar också goda förutsättningar för fortsatt arbete och eventuella nya satsningar på nationell nivå inom en mängd områden som på något sätt berör arkitektur, form, design, konst, kultur och kulturarv och hållbar stadsutveckling. En av de absolut största utmaningarna i omställningen till ett hållbart samhälle är att skapa och utveckla platser där vi lever, bor och arbetar till hållbara, berikande, demokratiska och meningsfulla platser för alla. Platser och miljöer som vi alla kan vara stolta över i generationer framöver. Att åstadkomma detta är en stor och komplex utmaning där olika discipliner som arkitekter, designers, antikvarier, konstnärer, ingenjörer och samhällsvetare behöver jobba ihop. Dialog måste även ske på tvären mellan offentliga aktörer, näringsliv, akademi och invånare."²

Under 2023 har vi genomfört en förstudie i syfte att inventera möjligheter att utveckla kapacitet och skapa paraplyprojekt som gör att även de mindre kommunerna kan få tillgång till den europeiska kontexten för skapandet av ett hållbart samhälle. NEB-modellen för lokala partnerskap har undersökts och diskuterats.

Uppdraget har haft ett tvådelat syfte - dels att tillsammans med kommuner och övriga intressenter kartlägga och utforska hur lokala ekosystem kan stötts och utvecklas genom NEB - dels att utvärdera och analysera vad kommuner och övriga intressenter kan behöva för att kunna delta i NEB. Förstudien ska lägga grunden för fortsatt arbete och bidra med förslag.

² Faktapromemoria 2021/22: FPM6 Det nya europeiska Bauhaus 2021/22:FPM6.

Förstudien har inneburit ett gemensamt lärande om nya sammanhang, vägar och alternativ genom omvärldsbevakning, medskapande dialog, föreläsningar och workshops. Arbetet med förstudien har i huvudsak genomförts från mars till december 2023 - med någorlunda förlängning under januari 2024 i syfte att komplettera med viktiga pusselbitar och adressera behov som uppkommit under processen och som inte kunnat förutses. Arbetet har avgränsats till de stora dragen och förslagen bör ses som början på ett långsiktigt utvecklingsarbete i takt med att NEB implementeras i Sverige samt övriga EU:s medlemsländer.

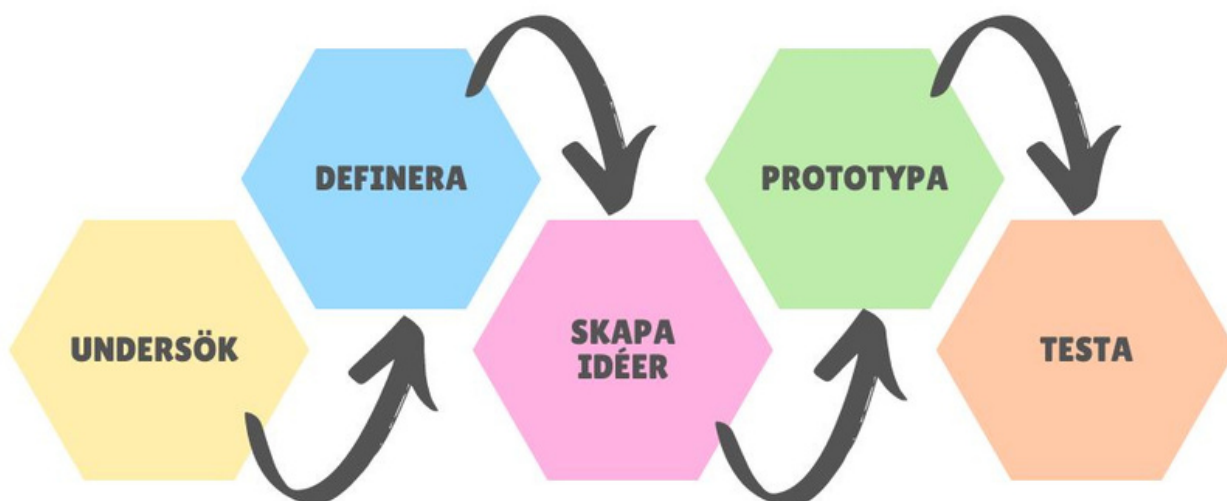
Övergripande Frågeställning

- Hur kan NEB och gestaltad livsmiljö vara en tillgång för våra kommuner och delregionen?
- Hur kan lokala ekosystem stöttas och utvecklas genom New European Bauhaus?

Metodik

Arbetsprocessen har präglats av "strategisk improvisation", ett förhållningssätt som ofta används i sökandet av det som ännu inte finns, vilket kan innebära kommunikativa utmaningar och ställa högre krav på analys och utvärdering. En process som tillåter att balansera det konstanta med förändring, med öppenhet för att det ibland blir fel. Strategisk improvisation ska inte missförstås, det handlar inte om att ge plats för det impulsiva i olika riktningar hur som helst, utan förutsätter en riktning mot ställda förväntningar.

Arbetet ställer samtidigt krav på organisatorisk mottagarkapacitet, inte sällan utvecklas och prövas nya arbetsformer och partnerskap som en del av processen. Designmetodiken har använts som ett kompletterande verktyg. Designmetodiken kan användas för att formulera en gemensam målbild tillsammans med intressenter och möjliggörare. I nästa steg genereras idéer som kan tas vidare till konkreta koncept/strukturskisser för att i sin tur testas till grund för innovativa beslutsunderlag med förslag till förändring och implementering. Det är en kreativ och medskapande process där yrkespersoner med olika profiler reflekterar och utbyter erfarenheter i en komplex verklighet.

Målsättning

I uppdraget ingick att kartlägga kommunernas möjligheter och behov med ett särskilt ruralt fokus. Projektets målgrupp ska efter uppdragets slut ha fått information och kunskap om NEB: s grundläggande delar. Ambitionen var att identifiera 3 – 4 lokala och/eller delregionala initiativ och miljöer med förutsättning att utvecklas i linje med gestaltad livsmiljö och NEB. Boråsregionen vill skapa delaktighet i det regionala utvecklingsarbetet underifrån. Inte bara mellan delregion och kommuner, utan även med viktiga aktörer i det större ekosystemet för innovation regionalt och nationellt. Den långsiktiga målsättningen är att skapa gemensamma förutsättningar för kommande arbete. Resultaten ska bidra till en strategisk riktning för samverkan och paraplyprojekt i en europeisk kontext som annars inte hade varit möjlig.

Förstudien är starten för ett gemensamt arbete framåt. Den ska ge förutsättningar och möjligheter för kommunerna och delregionen att arbeta med New European Bauhaus.

Målgrupp

Förstudien har genomförts i samverkan med medlemskommuner i Boråsregionen. Samtliga kommuner har fått inbjudan att delta efter eget intresse.

Dialoger med berörda tjänstepersoner i kommunalförbund (Boråsregionen, Fyrbodal, Göteborgsregionen, Skaraborg); Västra Götalandsregionen; Röhsska Museet; Boverket (Nationell kontaktpunkt för NEB); Statens kulturråd (Kreativa Europa Desk); NEB partners och Vänner; samt NEB Team vid Europeiska kommissionen (förkortat kommissionen) har skett enligt processens behov.

Kulturchefer i samtliga medlemskommuner har följt och bidragit till projektets implementering genom kontakter med kulturstrategen vid Boråsregionen.

Delregionalt nätverk för Gestaltad livsmiljö & NEB etablerades under 2022. Nätverksmöten sammankallas två gånger per år (vår och höst) av kulturstrategen på Boråsregionen. Nätverksmöten med tematisk inriktning öppnar för fler medverkande från medlemskommuner, Västra götalandregionen, Högskolan i Borås, samt från civilsamhälle och näringsliv.

Projektets aktiviteter i övrigt har inkluderat medverkan från en rad experter, tjänstepersoner och politiker sysselsatta på flera samhällsnivåer med bred yrkesbakgrund från flera sektorer och politikområden (akademi, kultur, demokrati, folkhälsa, samhällsbyggnad, kollektivtrafik, miljö, näringsliv, arkitektur, social hållbarhet, välfärd med flera).

Ett nytt europeiskt Bauhaus

Ett nytt europeiskt Bauhaus - New European Bauhaus (förkortat NEB) har ambitionen att påskynda den gröna omställningen genom att stötta en framväxande samhällsrörelse och engagemang underifrån. Ett nytt europeiskt Bauhaus har inspirerats av den äldre Bauhaus-rörelsen som är känd i Europa och internationellt, 1919 – 1933. Den tyska skolan Bauhaus grundad av Walter Gropius stängdes ned av Nazismen i samband med utbrottet av andra världskriget men kvarstår som en av världens mest kända arkitektur, konst- och designskolor i modern tid.

”Det historiska Bauhaus, som skapades 1919, uppstod i en tid av djupgående omvandling – mot den moderna samhälls- och industrieran. Grundarna tog itu med denna omvandling i sitt arbete och sökte lösningar på de nya utmaningarna. Initiativet utvecklades snabbt till en global kulturell rörelse. Det sammanförde konstnärer, formgivare, arkitekter och hantverkare. Denna ämnesövergripande strategi är också mycket viktig för vår tids utmaningar, där vi än en gång står inför en djupgående omvandling. Liksom för hundra år sedan är frågan om innovativa material avgörande. Då var lösningen cement och stål, men vi måste nu utforska mer naturbaserade material som är hållbart producerade och utveckla koldioxidsnåla produktionslösningar för alla material. Detta gäller såväl byggnadsverksamhet som mode, design, möbler, transport och energi.”

Kommissionens initiativ har inspirerats av den anda som fanns inom den ursprungliga rörelsen som bidrog till att sammanföra världar av arkitektur, konst, kultur, filosofi, vetenskap och teknik. I den ursprungliga rörelsen fanns ideal om funktionell estetik och enkelhet i samklang med naturen. Ambitionen är att främja samhällsengagemang som i vår tid kan ta itu med samtida och gemensamma utmaningar - klimatförändringar, social hållbarhet och demokratisk kris. Vetenskapen visar att vi blir innovativa tillsammans när våra olika perspektiv får tillfälle att mötas. Innovationskraften som tar sig uttryck i ett kollektivt samhällsengagemang kan bidra med kreativitet och uppfinningsrikedom på vägen till ett hållbart samhälle.

³ KOM(2021) 573 final MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN Det nya europeiska Bauhaus Vackert, hållbart, tillsammans. Hämtad i pdf-format från https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en.

NEB- vad är det?

NEB utgår från tre *oskiljbara* kärnvärden på engelska 'Beautiful', 'Sustainable', 'Together'. Vi kan idag se olika översättningar och tolkningar av värdeorden till svenska, allt utifrån betraktarens öga. Den nationella översättningen som bör användas finns i kommissionens meddelande 'Vackert, hållbart, tillsammans' (till dess att EU presenterar en ny översättning).

Värdeorden är föremål för filosofiska diskussioner i NEB-kretsar. Kring 'Beautiful' finns en mångvetenskaplig och tvärvetenskaplig diskurs ständigt närvarande. Beautiful/Vackert innefattar estetik och kvalitet utöver teknisk funktionalitet, den offentliga miljön och livet i grannskapet. Det är enklare att översätta 'Sustainable' med begreppet 'miljömässig hållbarhet' och 'Together' med 'social, kulturell och rättvis' hållbarhet.

NEB aviserades första gången av kommissionens ordförande Ursula von der Leyen (september 2020) i ett tal till Europaparlamentet. Initiativet är förankrat i kommissionens politiska målsättningar, strategiska prioriteringar och handlingsplaner. Den svarar till EU:s vision En ren jord för alla, Europeisk grön giv samt fler delar av EU:s politikområden -återhämtningsplanen, sammanhållningspolitiken och stödet till Ukraina. NEB Synergier finns med EU:s uppdrag (mission) särskilt för hållbara städer och samhällen. Särskilt bör nämnas EU:s handlingsplaner (action plans) för 'cirkulär ekonomi', 'social ekonomi' samt EU:s nya handlingsplan för 'demokrati'. Handlingsplanen för demokrati skärper tonen markant och utgör en ny satsning som svar på den demokratiska kris som råder i Europa och Världen på flera samhällsnivåer. Det kommer medföra ökat stöd till demokratiforskning och testmiljöer för medborgardrivna initiativ och processer. Europa ska bli klimatneutralt till år 2050. För att lyckas med omställningen behöver vi väga in de sociala och kulturella perspektiven som tar sikte på ett hållbart samhälle.

NEB ifrågasätter grundläggande normer och värdeskapande, *hur* vi innoverar, *vad* vi innoverar och *för vem* vi innoverar.

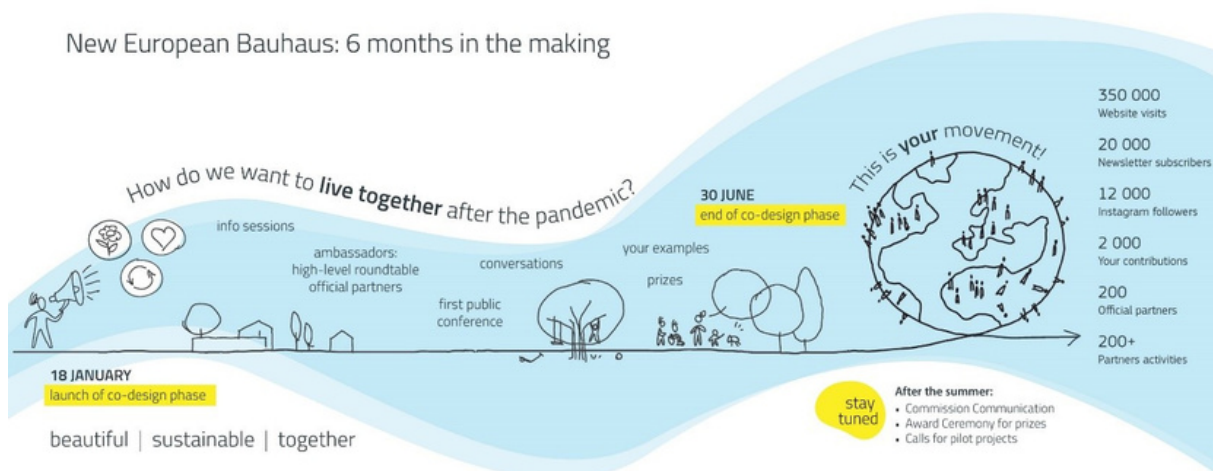
NEB har fyra tematiska områden som beslutats av kommissionen i syfte att främja genomgripande systemomvandling:

- Att återknyta till naturen
- Att återfå en känsla av tillhörighet
- Att prioritera de platser och människor som behöver det mest
- Att främja ett långsiktigt livscykel tänkande i det industriella ekosystemet

Tre vägledande principer ska bidra till att forma fortsatt utveckling av kapacitet:

- En kombination av den globala och lokala dimensionen (multi-level engagement)
- Delaktighet (participatory process)
- Ämnesövergripande karaktär (transdisciplinary approach)

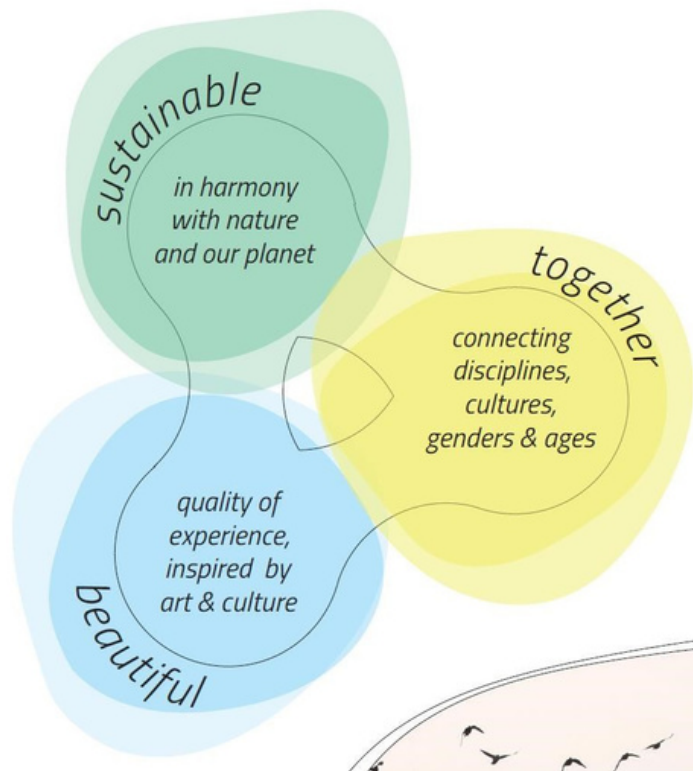
NEB- dåtid och framtid

Visionsbild av NEB sex månader in i pilotprojektet

En pilotfas av NEB inleddes 2021 med en implementering som omfattade tre delar – gemensam utformning, kapacitetsuppbyggnad och kunskapsspridning. Kommissionen meddelade september 2021

”Det nya europeiska Bauhaus: Vackert, hållbart, tillsammans” bygger på unikt deltagande underifrån. Offentliga aktörer, akademi, organisationer och medborgare i EU:s medlemsländer har tillsammans diskuterat och utvecklat idéer och testat lösningar för framtidens hållbara och inkluderande livsmiljöer. Kapacitetsuppbyggnaden har omfattat etableringen av ett Bauhauslaboratorium och tankepartner som i vardagligt tal kallas för NEB Lab. Ett NEB Lab-projekt under ledning av kommissionen är utvecklingen av ett innovativt ramverk för effektutvärdering, ’NEB Labeling Strategy’. Behoven för arkitektur- och byggsektorn samt textilsektorn kartlades i linje med relevanta beslut och direktiv. Inom ramen för ’NEB Labeling Strategy’ har den nya NEB-kompassen tagits fram. Andra viktiga delar som etablerats är NEB Webbplats, NEB Community, NEB-festival och NEB pristävling. I ’New European Bauhaus Progress Report’ redogörs för pilotfasens sammantagna resultat. På Bauhausinitiativets webbplats finns styrdokument, rapporter och övrig information samlad.

Sustainable/ Hållbarhet innefattar EU:s klimatmål för ett klimatneutralt samhälle (cirkularitet, nollförorening, biologisk mångfald). Together/ Tillsammans innefattar inkludering och mångfald, jämlikhet och tillgänglighet. Beautiful/ Vackert innefattar kulturens mångvetenskapliga diskurs, estetik och del i byggandet av samhället, människan i centrum

Under 2024 lämnar NEB pilotfasen. Ursprungligt fokus på arkitektur och design för omställningen i trä- och byggsektorn vidgas med textilsektorn och dess utmaningar (till exempel resursåtervinning, produkt- och tjänstedesign, värdeskapande, konsumtion samt offentlig upphandling). Samtidigt pågår diskussioner kring initiativets fortsättning. Nya förslag har presenterats och är föremål för pågående förhandlingar med medlemsstaterna. Däribland förslaget till 'NEB-facilitet', 'NEB-mission' och 'Neb-destination' samt finansiering genom utlysningar i olika ramprogram inom fler politikområden. Ett dedikerat NEB program från år 2028 under nästa ramprogramsperiod är också ett av förslagen som börjat diskuteras i EU: s korridorer. Strategisk ram för hur NEB ska implementeras kommande år har tagits fram i linje med den pågående planeringen av hur EU:s fleråriga budget ska genomföras 2021 - 2027. I bilagor finns en beskrivning över NEB: s viktiga delar.

NEB finansiering

Övergripande kartläggning av EU:s initiativ och finansieringssystem inom angränsande områden har genomförts av kommissionen. Flera av de existerande ramprogrammen 2021 - 2027 har kopplats strategiskt till initiativets implementering och en rad utlysningar har genomförts för allt från mikroprojekt till små, medelstora och större satsningar. Ett motsvarande arbete har genomförts i parallella arbetsinsatser av nationella myndigheter i medlemsstaterna. En rad utlysningar implementeras genom EU:s existerande ramprogram men också via NEB Lab i syfte att stötta och uppmuntra NEB-projekt i lokala och nationella ekosystem. Exempel på ramprogram som

kopplats till NEB under pilotfasen är 'COSME', 'Kreativa Europa', 'Erasmus', samt 'LIFE' för att nämna några⁴. Ramprogrammet för forskning och innovation 'Horisont Europa' har bidragit till att finansiera sex systemdemonstratorer, så kallade 'lighthouse-projekt'. 'ERUF' har finansierat 60 'NEB Local Initiatives'. Ytterligare exempel på stöd till lokal utveckling är 'Enhance NEB Programme' - som kan sökas hos Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT). 'European Investment Bank' arbetar med att ta fram en investeringsguide i syfte att främja innovationer och företagsutveckling i linje med NEB. Under nuvarande ramprogramperiod andra halvan stärks således strategin för NEB som går in i en ny utvecklingsfas 2024 - 2027. Nedan redogörs för några av NEB-förslagen, varav några är preliminärt beslutade och några är föremål i framskridna diskussioner och förhandlingar mellan EU:s medlemsländer.

'NEB Community' pilotprogram 2024 - 2026

Stödet till mindre projekt och innovativa lösningar har kartlagts. Inom ramen för ett NEB Lab-projekt med fokus på innovativ finansiering har två studier genomförts i syfte att förbättra stödet till småskaliga NEB-projekt i kommuner och regioner: 'PHILANTHROPY', Expert report in innovative funding', samt 'Report on Crowdfunding for the New European Bauhaus - Is Crowdfunding a digital solution... for us?'. I kartläggningen uppmärksammas stöd till medborgardriven innovation som ofta faller utanför existerande finansiella ramverk och har svårare att få tillgång till medel. Kartläggningen har bidragit till ett stödprogram som ska implementeras av kommissionen i samverkan med regionkommittén under två år, 2024 - 2026. Europaparlamentet har beslutat att finansiera pilotprojektet med 1,45 miljoner euro som startar med utlysningar redan under det första kvartalet 2024. Inom ramen för projektet skapas en funktion, 'NEB Advisory Centre' som ska fungera som en slags finansieringslots på EU-nivå.

Från 'Mission' till 'Destination New European Bauhaus 2024 - 2027'

Under sommaren 2022 aviserade EU-nivån ett nytt förslag till NEB Mission. Under hösten vidareutvecklades förslaget till 'Destination New European Bauhaus 2024 - 2027'. Forte - Forskningsrådet för hälsa arbetsliv och välfärd - koordinerar den svenska programkommittén för Horisont Europa *Kluster 2: Kultur, kreativitet och inkluderande samhällen*. Destinationen. Utgången kring förslaget till NEB Mission är oklart men under tiden integreras delar av förslaget med Horisont Europa inom Kluster 2. Destinationen utgår från NEB: s ursprungliga fokus på arkitektur, design och livsmiljöer, samt omställningen i trä- och byggsektorn. Samtidigt breddas fokus till textilsektorn och dess utmaningar som nämnts ovan. I förslaget ingår även etableringen av en permanent NEB-facilitet från och med 2025 - samt en samling nya utlysningar. På ett övergripande plan stärks ett nytt europeiskt Bauhaus med integreringen av samhällsvetenskaperna och humaniora som viktiga drivkrafter och professioner för ett transformativt samhälle. Europaparlamentet och medlemsländerna nådde i december 2023 en preliminär överenskommelse om 2024 års EU-budget som i nuläget uppgår till 142,6 miljarder euro, därav väntas cirka 500 miljoner euro avsättas för Bauhausinitiativets finansiering. Förhandlingar om halvtidsöversynen på unionens flerårsbudget som sträcker sig till 2027 pågår. Här ingår arbetsprogrammet för Horisont Europa 2024 - 2027, i linje med EU:s regelverk och existerande administrativa rutin ska programmet beslutas av samtliga EU: s medlemsländer innan det kan träda i kraft. Det bör poängteras att allt som sägs i denna stund är oklart, inte minst med tanke på det stundande EU-valet i maj 2024. Däremot observeras ett starkt stöd för NEB som sådant bland medlemsstaterna. Förslag kan falla bort eller omformas och nya kan tillkomma framöver allt i linje med EU: s politiska natur.

⁴ På Bauhausinitiativets webbplats finns en bred sammanställning över finansieringen till NEB-projekt 'Overview of EU funding opportunities to support the achievement of the New European Bauhaus objectives (2023-2024)'.

Nationellt deltagande i NEB

I Sverige finns en växande skara NEB partners (20) och vänner (6). Navet och Science park ansökte tidigt om att gå med i det officiella NEB partnerskapet (våren 2021).

Det svenska partnerskapet betraktas av kommissionen som ett lokalt NEB partnerskap i tillblivelse - som ofta nämns av kommissionen i officiella sammanhang som ett inspirerande exempel samt finns omnämnt i EU-rapporter och koncept⁵. Diskussionen kring nästa steg i organiseringen av ett nationellt NEB partnerskap har mognat fram. Regionalt finns flera processer kring etableringen av lokala NEB partnerskap. Förutom Sjuhärad och Västra Götaland som varit pionjärer har flera liknande initiativ kommit igång - bland annat 'Stockholm Local Chapter' (Forskningsinstitutet RISE och Kulturhuset Blivande/Trans Europe Halles). Processer har också påbörjats i Skåne, Kronoberg, Västerbotten, Norrbotten, samt Östergötland.

NEB modellen för lokala partnerskap

I takt med att rörelsen etableras i EU: s medlemsländer ökar behoven för koordinering på olika samhällsnivåer. Att engagera lokala aktörer i samskapandet av NEB-projekt som kan bidra till ett hållbart samhälle utgör Bauhausinitiativets kärna. En viktig del har därför varit att tillsammans med det officiella partnerskapet undersöka behoven för ny kapacitetsuppbyggnad i syfte att främja deltagande underifrån. En samskapande workshop tillsammans med NEB partners, tänkare och utövare, hölls online den 28 oktober 2022. Den gemensamma workshopen följdes upp med en insamling av idéer och reflektioner. Processen resulterade i en innovativ modell för lokala (territoriella) partnerskap, så kallade 'NEB Local Chapters'. Modellen presenteras utförligt i 'NEB Local Chapters Concept Note' (april 2022).

THINK GLOBALLY – ACT LOCALLY – TÄNK GLOBALT – AGERA LOKALT

NEB Lokala partnerskap, eller local chapters, enligt EU: Bauhausinitiativ kan bygga broar och bidra med idéer och initiativ sett globala samhällsutmaningar med förankring i Agenda 2030. Lokala partnerskap är samhällsinkubatorer för pilotprojekt, prototyper, systemdemonstratörer, samt kan generera åtgärder och politiska förslag i lokalsamhället.

På längre sikt kan de lokala NEB partnerskapen vidareutvecklas till lokala/regionala NEB-portaler med förmåga att accelerera och slussa fram större NEB-initiativ i syfte att främja ett transformativt samhälle. Gemensamma projekt kan introduceras i NEB Lab och accelereras i en transnationell samhällskontext under förutsättning att de uppfyller urvalskriterierna i linje med NEB: s värdeord och vägledande principer. I stället för att konkurrera om projektmedel, NEB partners emellan, kan partnerskapen välja att inrätta en 'samarbetsbudget' och fokusera på samverkan kring gemensamma beröringspunkter. Här finns potential för lokala NEB partnerskap att överkomma de klassiska stuprören som utgörs av uppdelningar och sektorer och i stället uppmuntra till mångvetenskaplig tvärvetenskaplig samverkan i mindre öar med öppna gränser. Aktörer i lokala NEB partnerskap får möjligheter att arbeta tillsammans med sina ansökningar, skapa konsortier, ta fram finansieringsstrategier. Önskvärda synergier mellan lokala, regionala, nationella medel samt EU-medel kan nås.

Utrymme för det informella gränsgångeri frigörs då gränserna mellan olika samhällsnivåer suddas ut - uppifrån och ned, nedifrån och upp - något som kan bidra till önskade synergier och överbygga ett demokratiskt underskott. Nya förutsättningar till samverkan mellan aktörer inom lokala ekosystem skapas. I ett lokalt partnerskap kan medborgare, organisationer och företag mötas från olika intressen.

⁵ *New European Bauhaus Progress Report.*
NEB Local Chapters Concept note, April 2023.

Aktörskonstellation

Lokala partnerskap enligt NEB-modellen samlar grupper med olika tillhörigheter i ett eller flera kulturgeografiska områden. Grannskap, stadsdel, kommun, delregion, region, land, Norden eller annat. Enligt NEB-modellens logik kan det bara finnas ett lokalt NEB partnerskap inom ett geografiskt område. Det kan alltså inte finnas två partnerskap för en stad eller en stadsdel utan endast ett gemensamt ämnes- och sektorsövergripande. NEB partners som tillsammans önskar registrera ett lokalt NEB partnerskap på EU-nivå mot bakgrund av en gemensam överenskommelse eller vision ansöker med ett enkelt brev (per e-post) ställt till NEB Team vid kommissionen - som beviljar etableringen enligt en administrativ rutin.

Hur lokala partnerskap bör riggas kan se olika ut mellan EU: s medlemsländer, sett till kulturgeografiska skillnader och demokratisk organisering.

Vägledande principer för etableringen av lokala NEB partnerskap.

- Underifrån- och deltagandebaserad strategi
- Transparens, känsla av lokal tillhörighet, etablerat sammanhang
- Välkoordinerat och organiserat med tydlig hemvist
- Relevant för lokalsamhället
- Mångvetenskapligt, tvärsektoriellt, penta helix samverkan
- Medborgare är 'NEB Change Agents' (förändringsagenter) i lokalsamhället

Koordinerande roll

Lokala NEB partnerskap har en koordinerande funktion underifrån. Att utgå från de lokala behov och utmaningar som finns i arbetet. Den koordinerande rollen fastställs genom överenskommelse av officiella NEB partners tillsammans med berörda aktörer och sponsorer i bredare samverkan. Koordinatören kan utses tills vidare, alternativt kan uppdraget roteras mellan deltagarna (NEB Partners). Koordinatören kan vara en anställd individ/er eller tjänst/er, en del av ett verksamhetsuppdrag i en organisation kopplat till tjänst/er, eller ta formen av ett ämnesöverskridande och tvärsektoriellt lokalt NEB Team med samlade kompetenser och tjänsteuppdrag från flera olika organisationer i bred samverkan, ett så kallat 'NEB Change Team' (förändringsteam).

Ett offentligt stöd regionalt och lokalt är betydelsefullt för formeringen av partnerskap. Offentliga aktörer kan bidra till utvecklingen av kapacitet och förmåga, till exempel genom en eller flera tjänst/er dvs. koordinatorsrollen, tillhandahålla innovationsmiljöer eller mötesplatser eller stå som värd för olika aktiviteter tillsammans med det lokala NEB partnerskapet såsom möten, seminarier eller konferenser.

Koordinatorns roll är både strategisk och operativ i syfte att:

- Utveckla och implementera strategi och vision för det lokala partnerskapet.
- Utveckla och samordna webbplats och digitala verktyg
- Utveckla och samordna den lokala NEB Communityn och publika mötesplatser.
- Utveckla kapacitet och förmåga i syfte att stärka det lokala ekosystemet som helhet.
- Samordna och utveckla kapacitet för medborgardriven innovation i lokalsamhället.
- Samordna och utveckla kapacitet för medskapande medborgardialog.
- Samordna och facilitera aktiviteter inom det lokala partnerskapet
- Samverka med nationella kontaktpunkter och NEB-enheten vid kommissionen.
- Samverka med andra lokala partnerskap och lokala ekosystem i Sverige och Europa.
- Omvärldsbevaka och bidra till kunskapsspridning.
- Underlätta för nätverksbyggande och 'matchmaking' och klustersamverkan (sammankoppling)
- Utvärdera och analysera resultat.
- Kartlägga finansiering och samskapa program och nya utlysningar.
- Representera partnerskapet lokalt, nationellt samt internationellt genom EU-samarbete.

Listan ovan är inte uttömmande, aktörer i ett lokalt NEB partnerskap kan komma överens om fler ansvarsområden som de finner lämpligt i bred samverkan.

Stöd och finansiering till lokala NEB partnerskap

Lokala NEB partnerskap kan inte söka verksamhetsstöd från EU-nivån, däremot kan partnerskapen söka alla former av EU-stöd för sina projekt och aktiviteter i NEB-anda. Lokala NEB partnerskap kan få vägledning från nationella kontaktpunkter samt kan vända sig till Kreativa Europa Desk för informationsutbyte och stöd vid utarbetandet av projektförslag inom existerande utlysningar. Den nationella kontaktpunkten i Sverige Boverket kan bidra med vägledning i strategiska frågor kring EU:s strategier och finansieringssystem samt hjälpa till att synliggöra partnerskapet på sin webbplats, främja nätverksbyggande och samverkan. Därtill samarbetar Boverket med Rådet för Hållbara Städer i syfte att skapa synergier med nationella initiativ och satsningar kopplade till EU:s mission för hållbara städer och samhällen.

Nationellt NEB-arbete har haft övervägande fokus på det strategiska innovationsprogrammet 'Viable Cities' och satsningen på klimatneutrala städer. NEB Team vid kommissionen kan vägleda och lotsa lokala NEB partnerskap i vidareutveckling av idéer och initiativ. NEB Team följer och stöttar partnerskapen och kan underlätta för sammankoppling av lokala partnerskap i Europa och globalt vid önskemål. Mellan NEB Team på EU-nivå och det officiella NEB partnerskapet skapas en transparent och tillitsbaserad närhet som inte existerat förut. Ledamöter, ämnesexperter och tjänstepersoner från EU-nivån kan på förekommen anledning delta i lokala aktiviteter såsom nätverksmöten, seminarier och konferenser. Nya arbetsformer uppifrån och ner, underifrån och upp skapas. NEB Team erbjuder partners regelbundna digitala möten för utbyte av idéer, expertis och kunskap. Möten kan ta upp ett tema, en specifik utmaning, initiera ett NEB Lab-projekt, eller ny strategisk EU-satsning.

NEB partners är viktiga samtalspartners och blir löpande uppdaterade och konsulterade i frågor som berör förändring på EU-nivån. NEB partners har en given roll som medskapare och testpiloter för nyskapande förslag och lösningar. Stödet från den nationella kontaktpunkten samt NEB Team beror på de resurser som finns tillgängliga.

Verktyg för lokala NEB partnerskap

Det finns visuella NEB-verktyg för kommunikation och spridning som lokala NEB partnerskap kan använda. Det finns även en digital plattform, NEB Community Wiki. På plattformen finns möjligheter för de olika lokala NEB partnerskapen att interagera med varandra, dela erfarenheter och skapa samarbeten. Lokala NEB partnerskap tilldelas en samlingsida för sitt arbete (dokumentation, diskussionstrådar, kontaktuppgifter, presentationer, blogg, kalendarium). Vidare finns en samlingsida för NEB Team med kontaktuppgifter till tjänstepersoner, presentationer och infotrådar.

Nyligen lanserades "NEB Dashboard" som underlättar för kartläggning av projekt och initiativ. NEB Community Wikin underhålls av kommissionen och dashboarden uppdateras löpande. Här finns också en växande databas för publikationer, forskningsrapporter, artiklar och dylikt.

Lokala NEB Ambassadörer

I linje med Bauhausinitiativets 'ambassadorsstrategi' kan partnerskap välja att utse lokala NEB-ambassadörer, individer eller organisationer i civilsamhället. Aktörer i det fria kulturlivet och samhällslivet är viktiga förändringsagenter och kan bidra till ökat engagemang och inkludering underifrån. Det öppnar för spännande och innovativa samarbeten med etablerade bildkonstnärer, modedesigners, skådespelare, filosofer, författare, musiker, poeter med flera kreatörer.

Lokalt partnerskap i Sjuhärad och Sverige

Enligt NEB-modellen för lokala partnerskap får två eller flera NEB partners tillsammans bilda ett lokalt partnerskap, rent formellt. Navet och science park har som officiella NEB partners unika förutsättningar att tillsammans lägga grunden till ett lokalt NEB partnerskap för Sjuhärad - i vidgad samverkan med intresserade kommuner och aktörer i lokalsamhället såsom organisationer och företag. Samtidigt finns möjligheter att delta i flera olika former av lokala NEB partnerskap med ett större geografiskt område. På regional nivå diskuteras etableringen av ett lokalt NEB 'partnerskap' för hela Västsverige genom nätverket Dynamo Väst. Science park har deltagit i diskussionerna kring organiseringen av 'NEB Sweden Local Chapter'. Nationell organisering ses som betydelsefull för att sammanföra partners, vänner, initiativ och projekt i hela landet, samt för att kunna följa och påverka förändringar inom NEB med svensk röst. Exempel på aktiviteter för ett nationellt partners- och vänskap kan vara att samla in och dela information om finansieringsmöjligheter samt samla in och dela lärdomar, fallstudier, rapporter och synpunkter från lokala ekosystem. I ett framtidsscenario kan vi föreställa oss ett flätverk av NEB-samarbeten genom lokala partnerskap och deras verksamheter som får en arbetsuppgift som 'flätverkare', eller NEB Weavers.

Lokala verksamheter som kan ingå i ett lokalt partnerskap

Navet

Navet är ett science center som verkar på uppdrag av kommunerna i Sjuhärad för att främja intresset för och kunskap om naturvetenskap/teknik och Agenda 2030. Utöver detta så är Navet en mötesplats för innovation, skapande och medborgardialog. Navet har en välbesökt fysisk mötesplats i Borås och ett gediget kontaktnät för samskapande mellan medborgare, akademien, näringsliv och politik.

Navet använder sin kompetens till att kommunicera, sprida erfarenheter samt driva på nya arbetsformer, processer och projekt, främst riktat till barn och unga samt grupper som annars har svårt att göra sina röster hörda i samhället. Navet arbetar såväl i löpande processer som i projektbaserad form inom relevanta och aktuella samhällsfrågor. Boråsregionen är Navets huvudman, vars Direktion tillsätter Navets styrgrupp och beslutar om verksamheten.

Mötesplats Social Innovation, Science Park Borås

Science park på Högskolan i Borås har en framväxande innovationsmiljö för hållbar samhällsutveckling och är drivande part i bred samverkan med lokala, regionala, nationella och internationella aktörer i linje med Högskolans samverkanspolicy. Verksamheten bidrar till främjandet och nyttiggörandet av forskning och innovation inom områdena textil, konsumtion och samhällsutveckling även med en social dimension. I linje med NEB utvecklas verksamheten kopplat till det nationella politikområdet för gestaltad livsmiljö samt demokrati (deltagandebaserade former, organisering, nya sätt att innovera med medborgare i fokus). Science park är en del av Rektors Stab under enheten för Forskning och Innovation.

Mötesplats Social Innovation, ett gemensamt initiativ mellan högskolor/ universitet i Sverige är en av flera möjligheter för kommunerna att få hjälp och stöttning kring de utmaningarna som finns i de komplexa samhällsutmaningarna.

Social hållbarhet- Delregionalt initiativ: Goodlash – En innovativ samhällsinkubator

Goodlash är exempel på ett delregionalt initiativ som finansierats under 2021 - 2023 av Vinnova - Sveriges innovationsmyndighet. I pilotprojektet har Science park och Navet varit drivande tillsammans med Coompanion Sjuhärad (projektägare) med gemensamma ambitioner att stärka det lokala ekosystemet för social innovation. Samarbetet under ledning av ett gemensamt förändringsteam har lagt grunden till en prototyp för en lokal samhällsinkubator i NEB-anda. I nästa steg kan Goodlash integreras i lokala NEB partnerskap i syfte att utveckla ett etablerat stöd till aktivt medborgarskap på flera samhällsnivåer.

Att möta NEB på kommunal nivå

En kommun är ofta organiserat i olika förvaltningar, sektorer och/ eller enheter. Dessa arbetar efter sina egna verksamhetsplaner och uppdrag, med utgångspunkt i den politiska styrningen. En vilja brukar finnas att arbeta horisontellt i organisationen men det är utmanande och kan ta tid. New European Bauhaus är i sin konstruktion baserad på en samverkan för att tillsammans bygga ett mer hållbart samhälle på alla plan.

Ett exempel på vilka enheter som kan behöva samverka

De tydligaste uppdragen inom New European Bauhaus/ Gestaltad livsmiljö ligger ofta på Samhällsbyggnadsförvaltning/ sektor/ enhet men kräver en samverkan för att lyckas inom området.

Vad kan kulturen då bidra med inom Gestaltad livsmiljö och New European Bauhaus?

Några av de uppenbara förutom kreativa innovationsprocesser är:

- Konstnärliga gestaltningar
- Upplevelsen av en plats
- Medborgardialoger, kontakt med föreningar
- Kulturarvskunskap
- Människoperspektivet som grundförutsättningen i kulturen

Sjuhäradspektivet

NEB-modellen för lokala partnerskap har diskuterats i en utforskande process tillsammans med kommuner, intressenter och möjliggörare i Sjuhärad, Västra Götalandsregionen, samt nationellt. Kommunbesök har ägt rum i Herrljunga, Mark och Tranemo

Övergripande frågor har ramats in i processen:

- Hur kan NEB och gestaltad livsmiljö vara en tillgång för vår delregion?
- Hur kan lokala ekosystem stötts och utvecklas genom New European Bauhaus?

Följande NEB-frågor har ställts i samtal och workshops:

- Vilken kapacitet behövs utvecklas?
- Vad behövs det för kompetenser?
- Vilka projekt kan utvecklas och stötts?

Exempel Herrljunga

I Herrljunga kommun etablerades den första kontakten genom ett digitalt samtal med kulturchefen kring möjligheter och behov. I december genomfördes en workshop med tjänstepersoner från olika förvaltningar (kultur, fritid, miljö, samhällsplanering) i Herrljunga kommunhus. Först introducerades NEB, sedan diskuterades idéer och möjligheter sett till lokal utveckling. NEB-modellen för lokala partnerskap utforskades med kommunal blick. I Herrljunga kommun finns behov att stärka arbetet med gestaltad livsmiljö. Vad det kan betyda i linje med NEB: s värdeord och vägledande principer undersöktes i gruppsamtal med stöd av NEB-kompassen som vägledande verktyg. Samtalet kretsade mycket kring demokrati, resiliens samt bibliotekens roll i lokalsamhället.

Behovet av nya demokratiska mötesplatser och knutpunkter på landsbygden för kulturlivet sågs som viktigt och nödvändigt sett till utvecklingen av global säkerhetspolitik. I experimentell anda iaktogs mjölkborden som outnyttjade resurser i lokalsamhället. En idé formades kring 'mjölkboardsdemokrati' – 'mjölkboardsfestival'. Vad kan det vara? Kan mjölkborden levandegöras och utvecklas till verkliga demokratiska mikroplatser? Kan mjölkbordet vara en scen i det fria kulturlivet, som kan bidra till resiliens och stärka grannskap? Hur blir de satelliter till kommunens övriga offentliga verksamheter? Hur litet eller stort är ett mjölkbord? Kan de målas som stadens fasader? Idén i sin linda är inte olik nykterhetsrörelsens initiativ med minibibliotek på el-skåpen i syfte att främja läsande och bildning i samhället. Idag finns 100 minibibliotek över hela landet. Detta är kanske ett exempel på en idé i tillblivelse för en social innovation som bygger på en deltagandestrategi underifrån - som kan utvecklas i en mindre förstudie tillsammans med medborgare och föreningsliv och skapa ringar på vattnet i NEB-anda.

Det finns olika projektmedel att söka, kultur- och demokratinätverk kan utvecklas i samverkan med aktörer i Norden och andra EU-länder och inte minst med stöd av Leadermetoden. I den större tanken diskuteras den demokratiska krisen i samhället och ambitionen att vilja öppna kommunhuset för medborgarna på nya sätt i syfte att levandegöra demokratin och återväcka demokratins hjärta inuti kommunhuset. Gröna områden togs också upp i diskussionen.

Responser från Herrljunga kommun är positiv till NEB och etablering av en NEB-kapacitet delregionalt/regionalt som kan bidra till att stärka kommunens arbete med gestaltad livsmiljö för omställning och stötta lokala initiativ och projekt.

Exempel Mark

I Marks kommun etablerades den första kontakten genom ett digitalt samtal med kulturchefen kring möjligheter och behov. I december genomfördes ett NEB samtal med berörda tjänstepersoner i Marks kommunhus. NEB-samtalet föregicks av ett platsbesök på Rydal museum med linväveri, en kulturmiljö som levandegörs och utvecklas i samverkan med lokalsamhällets aktörer. I NEB-samtalet medverkade kulturchef, förvaltningschef, näringslivschef, utvecklingsledare samt kulturstrategen vid Sjuhärads kommunalförbund.

Hos Marks kommun finns tankar om att utveckla kommunhuset till en levande mötesplats med medborgaren i fokus. Det är en ambition som stämmer väl överens med gestaltad livsmiljö och NEB. Kommunen är intresserad av samhällsprojekt i samverkan med olika samhällsfält, det man ser framför sig är möjligheter till en kommungemensam satsning som inkluderar flera förvaltningar i kommunen. Det är mer intressant än en enskild kultursatsning på lång sikt.

För att besluta om deltagande i NEB som vän eller med ett lokalt projekt behöver man först bilda sig en tydlig egen förståelse för möjligheterna i NEB. Här finns en kommunikativ utmaning och översättningsproblematik, NEB är svårt att ta till sig på EU-språk och det är inte alltid lätt att informera tjänstepersoner och politiken i kommunerna om det breda och innovativa innehållet.

Responser från Marks kommun är positivt inställd till NEB på lång sikt. En gemensam utvecklingsdag för kommuner kring NEB delregionalt/regionalt är intressant för att få en bättre förståelse, gärna med inspirerande exempel och konkret vägledning.

Exempel Tranemo

I Tranemo kommun inleddes kontakten genom en snabbfotad insats med en EIT-ansökan inom ramen för utlysningen 'Co-create NEB Public Space'. Utlysningen handlade om ett-årigt EU-stöd till gestaltad omställning och lokal platsutveckling i syfte att ta fram en 'samhällsprototyp', gärna med stöd av ett kreativt team i samverkan med en lokal projektgrupp. Ansökan togs fram i ett samarbete mellan science park, Röhsska museum (NEB Vän, del av Göteborg stad) samt Sharemusic & Performing Arts (NEB Partner). Även om ansökan inte beviljades medel denna gång har den gemensamma övningen bidragit till att etablera kontakter och samarbete för fortsatt internationellt utvecklingsarbete genom EU. Arbetet med ansökan bidrog till ökad kunskap för liknande EIT-utlysningar i framtiden.

Konceptet har tagits fram i en samskapande process tillsammans med medborgare i lokalsamhället. I linje med Tranemo kommuns kulturstrategi 2021 – 2026 ingår gestaltad livsmiljö som ett kulturstrategiskt prioriteringsområde – jämsides kultur i ett horisontellt perspektiv; Barn och unga; Samordning; Civilsamhället. "Kulturstrategin är ett dokument för alla kommunens sektioner och bolag med intentionen att påverka föreningslivet, det fria kulturlivet och den enskilde invånaren. Kultur ska vara en självklar del av invånarnas vardag, genom att finnas med i all kommunal verksamhet såväl på landsbygd som i tätort."⁶

I arbetet med ansökan identifierades möjligheter till ett lokalt projekt för en gestaltad utomhusmiljö kring Tranemos nya kulturhus och bibliotek, Centralen. Vi kan hämta inspiration från NEB priser, till exempel 'Natures Library', som är ett exempel på en gestaltning av en utomhusmiljö i Vilnius, Litauen. Konceptet 'a living natural library' som presenterats av 'Lithuanian Social Innovation Cluster' tilldelades ett pris i kategorin 'regaining a sense of belonging'.

⁶ Kulturstrategi, Diarienummer: KS/2021:558.

Skissbilder ur NEB-projektet Augustinekomplexet

I november genomfördes ett NEB-samtal med tjänstepersoner i Tranemo kommun på Centralen. I NEB-samtalet medverkade kulturchefen, stadsarkitekten, samhällsplaneraren, kultursamordnare, projektledare inom bygg- och fastigheter samt kulturstrategen och kulturutvecklaren vid Sjuhärads kommunalförbund. Först presenterades NEB, sedan testades tanken kring en gestaltning av utomhusmiljön för Centralen i linje med NEB:s värderord.

Gruppen kände sig vid tillfället nöjd med en grundläggande information om NEB. Ungefär en vecka senare fortsatte det gemensamma lärandet kring NEB genom en digital workshop (60 minuter) med ett särskilt fokus på NEB-modellen för lokala partnerskap - med hjälp av verktyget Miro. Processledaren och samhällsplaneraren bildade en duo och faciliterade workshoppen tillsammans.

I Tranemo kommun finns ambitioner och en framtida samhällsplanering som stämmer väl överens med gestaltad livsmiljö och NEB. Kommunen är intresserad av samhällsprojekt i samverkan med olika samhällsfält, det man ser framför sig är möjligheter till en kommungemensam satsning som inkluderar flera förvaltningar i kommunen. Det är mer intressant än en enskild kultursatsning på lång sikt. Ömsesidigt fördjupat lärande tillsammans med Tranemo kommun har varit betydelsefullt i förstudiearbetet.

Responser från Tranemo kommun är positiv till NEB. Kulturförvaltningen ser dels positiva möjligheter i en satsning på NEB-modellen för lokala partnerskap delregionalt/regionalt, dels även för Tranemo kommun.

Tillsammans bygger vi ett lokalt NEB partnerskap för Sjuhärad

Boråsregionens medlemskommuner har fått kunskap om det framväxande politikområdet för Gestaltad livsmiljö och NEB med förankring i kulturplanen för Sjuhärad 2024 – 2027, samt information om processverktyg till stöd för lokal utveckling i NEB anda. Processen har speglat den nya Bauhaus-metodiken för utformningen av nya förslag med stöd av inspirerande exempel och guidande frågeställningar. Hela processen har byggt på transparens samt underifrån och deltagandestrategi – med experimentellt och hela tiden normkritiskt förhållningsätt. Området är nyskapande vilket har inneburit kommunikativa utmaningar. Förutom kommissionens meddelande 'Ett nytt Europeiskt Bauhaus', saknas i stort sett översättningar till svenska språket sett till viktiga rapporter, koncept och förslag. I kontakter med lokalsamhällets aktörer finns ett stort behov för nationella översättningar som kan underlätta gemensamt lärande och skapa förståelse.

Den kommunikativa utmaningen omnämns av många – berörda tjänstepersoner i kommunerna men talas också om i NEB-kretsar regionalt och nationellt. Boverket tar upp frågan i sin årliga rapport över arbetet som nationell kontaktpunkt. "Beroende på översättning kan ord få olika betydelse, vilket kan medföra att informationen blir svår att ta till sig". Grundläggande delar i NEB behöver beskrivas pedagogiskt i ett inspirerande format, gärna interaktivt, så att det blir enklare att förstå, inspireras och se möjligheterna. I samtal och workshops med kommuner efterfrågades ofta en handbok eller studiematerial. Önskemål för en delregional eller regional utvecklingsdag har framförts. I arbetet med lokalsamhällets aktörer är grundläggande utbildningsmaterial på svenska en viktig del. En spännande idé hämtad från 'open source' världen kan vara att skapa ett slags 'Open Practice Library' - digitalt bibliotek med verktyg, metoder och processer för gestaltad omställning.

Processer som inletts för att skapa rapporten:

- Medskapande dialogsamtal med intressenter och möjliggörare har bidragit till omvärldsbevakning, kunskapsdelning samt kartläggning av möjligheter
- Konferenser, seminarier, utvecklingsdagar har bidragit till omvärldsbevakning, kunskapsdelning samt kartläggning av möjligheter regionalt, nationellt samt på EU-nivå
- Kunskaps-spridning riktat till målgruppen genom minifokus, frukostseminarier och nyhetsbrev har bidragit till gemensamt lärande och ökade kunskaper i lokalsamhället.
- NEB-modellen för lokala partnerskap har utforskats och prövats tillsammans med lokalsamhällets aktörer

Boråsregionens medlemskommuner har fått kunskap om det framväxande politikområdet för Gestaltad livsmiljö och NEB med förankring i kulturplanen för Sjuhärad 2024 – 2027, samt information om processverktyg till stöd för lokal utveckling i NEB anda. Processen har speglat den nya Bauhaus-metodiken för utformningen av nya förslag med stöd av inspirerande exempel och guidande frågeställningar. Hela processen har byggts på transparens samt underifrån och deltagandestrategi – med experimentellt och hela tiden normkritiskt förhållningsätt. Området är nyskapande vilket har inneburit kommunikativa utmaningar. Förutom kommissionens meddelande 'Ett nytt Europeiskt Bauhaus', saknas i stort sett översättningar till svenska språket sett till viktiga rapporter, koncept och förslag. I kontakter med lokalsamhällets aktörer finns ett stort behov för nationella översättningar som kan underlätta gemensamt lärande och skapa förståelse.

Den kommunikativa utmaningen omnämns av många – berörda tjänstepersoner i kommunerna men talas också om i NEB-kretsar regionalt och nationellt. Boverket tar upp frågan i sin årliga rapport över arbetet som nationell kontaktpunkt. "Beroende på översättning kan ord få olika betydelse, vilket kan medföra att informationen blir svår att ta till sig". Grundläggande delar i NEB behöver beskrivas pedagogiskt i ett inspirerande format, gärna interaktivt, så att det blir enklare att förstå, inspireras och se möjligheterna. I samtal och workshops med kommuner efterfrågades ofta en handbok eller studiematerial. Önskemål för en delregional eller regional utvecklingsdag har framförts. I arbetet med lokalsamhällets aktörer är grundläggande utbildningsmaterial på svenska en viktig del. En spännande idé hämtad från 'open source' världen kan vara att skapa ett slags 'Open Practice Library' - digitalt bibliotek med verktyg, metoder och processer för gestaltad omställning.

Lokal implementering av förslag utifrån EU:s NEB-Modell

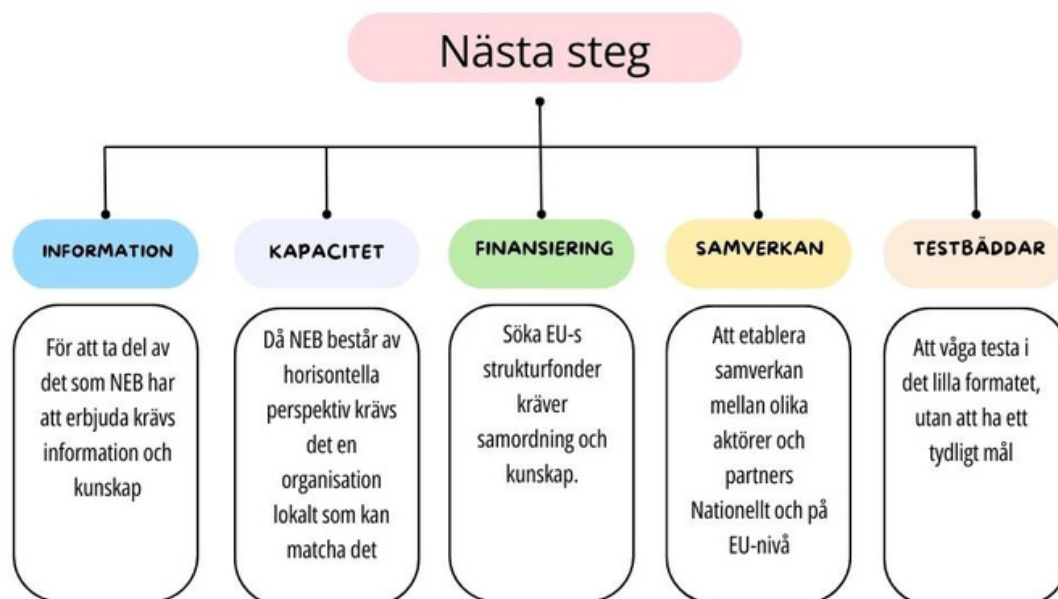
Samtal och workshops har bidragit till två strukturskisser med förslag till utveckling av NEB-kapacitet lokalt, en för samverkan i Sjuhärad och en för samverkan i Västra Götaland. Förslagen utgår från EU:s NEB-modell för lokala partnerskap med tillhörande koordinationsroll och kan med fördel genomföras som pilotprojekt i synergi med Bauhausinitiativets implementering på EU-nivå 2024 – 2027 med stöd och vägledning från NEB Team vid kommissionen.

Finansiering kan ske genom EU-medel och särskilt strukturfonder, Leader samt NEB-relaterade utlysningar inom olika transnationella ramprogram. Missionen för Städer och hållbara samhällen samt Destinationen för New European Bauhaus.

Förslagen innebär att etablera en ny funktion, NEB koordinator delregionalt eller regionalt som gör att även de mindre kommunerna kan få tillgång till den europeiska kontexten i omställningen. (se bilagor på modell)

Nästa steg

Under förstudien har vi identifierat ett stort behov av att få mer kunskap kring NEB och vad det kan innebära på lokal nivå, relaterat det till de samhällsutmaningar som finns i kommunerna. Det finns en möjlighet att fortsätta arbeta med information till kommuner, speciellt när vi nu hittat en kommunikationsmodell som vi ämnar använda framåt, för att få så bra spridning som möjligt, men ändå vara på rätt nivå.

Kapacitet, det horisontella perspektivet där samhällsplanering förväntas samverka med miljö, kultur och de sociala delarna inom en kommun kräver ett nytt sätt att organisera sig. Att prestigelöst och utforskande samverka kräver tid och mod.

Lokalt är ofta verksamhetsbudgetarna ansträngda, att ge sig in i ett innovationsarbete på EU-nivå kan vara en utmaning. Hjälpt med att hitta medel och möjligheter behövs.

Det arbete som är påbörjat inom EU och nationellt välkomnar nya samarbeten, det gäller att hitta rätt nivå för kommunerna att engagera sig och matchas med lämpliga samarbetspartners. Skapandet av testbäddar delregionalt eller lokalt för att våga pröva kan vara ett sätt att starta i linje med förstudiens metod av strategisk improvisation och design thinking. Testa för att inhämta kunskap för att komma vidare tillsammans.

Slutord

Alessandro Rancati, en av kommissionens initiativtagare till ett nytt europeiskt Bauhaus har bidragit med stöd och bollplank till vår process. Han har påmint oss om ett talesätt som får bli ett slutord – eller ännu bättre framtidsord...

"If you want to go fast- go alone. If you want to go far- go together"

NEB ger oss förutsättningar att skapa nya flätverk med förankring i den konstitutionella demokratis ideal. Ta ut våra lyspunkter. Det finns inga genvägar till demokrati. Det är precis det som NEB i grunden handlar om. Omställningen till ett klimatneutralt samhälle är en av vår tids största gemensamma utmaningar, liksom den demokratiska krisen. Möten med kommuner har inspirerat. Vi ser möjligheter. Omställningen är en gemensam resa. Gestaltad livsmiljö och NEB kan handla om att renovera demokratin från grunden - ge det lokala samhällsengagemanget nya gemensamma platser i kommunhusen och på landsbygden - stötta demokratis hjärtan – stärka lokal självorganisering, resiliens och tillhörighet.

LOKAL IMPLEMENTERING AV FÖRSLAG UTIFRÅN EU:S NEB-MODELL

MÅLBILD

Genom delregional och regional samverkan och samfinansiering skapas kapacitet, utvecklingsmöjligheter och synergier som inte ryms i en enskild kommun eller organisation. Kapaciteten höjs med sammanslagning av resurser och kompetenser. Metoder, modeller, kunskap, idéer och visioner kan samskapas. Initiativet *kommer* underifrån med *en* deltagandestrategi.

MÅLGRUPP

Målgrupp för båda förslagen är aktörer i det lokala ekosystemet såsom tjänstepersoner, forskare, medborgare, civilsamhälle, organisationer, myndigheter, företag med flera.

METODER & VERKTYG

Metoder och verktyg som kan användas är NEB-kompassen och koalitionsmodellen, framtagen av Mötesplats Social Innovation. Syftet med denna modell är att skapa förståelse och dela kunskap genom att samla aktörer från samtliga sektorer. Målet är att katalysera samhandling och innovativt samarbete med en tydlig målbild. Koalitionsmetoden består av fyra träffar med olika upplägg och övningar. Innehållet skapar koalitionsdeltagarna och aktörerna tillsammans under träffarna.

SAMLINGSPLATS FÖR INFORMATION OM AKTUELLA NEB-UTLYSNINGAR

Förslag att inrätta utlysning för stöd till gestaltad omställning samt social innovation för deltagandebaserade initiativ och mindre projekt i lokalsamhället (karaktären förstudie, utvecklingsmedel) i linje med NEB: s värdeord Beautiful, Sustainable, Together samt vägledande principer 'Multi-level engagement', 'Participatory Process', 'Trans-disciplinary approach'. I synergi med utvecklingen av stöd regionalt, nationellt samt på EU-nivån.

FÖRSLAG

Delregionalt pilotprojekt 2024 - 2027 som gör att även de mindre kommunerna kan få tillgång till den europeiska kontexten för skapandet av ett hållbart samhälle inom ramen för NEB.

FÖRSLAG TILL HANDLINGSPLAN 2024

Etablera samverkan genom avtal mellan officiella NEB Partners – Boråsregionen, Navet, MSI Borås på SPB, Högskolan - utforma gemensam strategi och vision för lokalt NEB partnerskap.

Etablera projektorganisation; ansöka till NEB Team för etableringen av NEB lokalt partnerskap.

Etablera NEB-funktion och verksamhet i samverkan med kommuner i Sjuhärad.

Utveckla bredare samverkan med civilsamhällets organisationer.

Utveckla bredare samverkan med regionala aktörer och relevanta initiativ i hela regionen Västra Götaland.

Utveckla samverkan med Röhsska Museum

INBLANDADE AKTÖRER/ INITIATIV

Officiella NEB Partners:

Boråsregionen - Navet Science Center,
Science Park Borås - MSI vid Högskolan i
Borås

Kommuner i Sjuhärad

Identifierade aktörer i lokalsamhället

Leader i Sjuhärad

Cooperation Sjuhärad

Textile Movement

F/Act Movement

INTRESSEENTER REGIONALT/NATIONELLT/EU

Svenska NEB Partners & Vänner

Röhsska Museum

VGR Kulturförvaltningen

Västra Götaland Klimat 2030

Länsstyrelsen i Västra Götaland

Boverket, Nationell kontaktpunkt

ArkDes

Kreativa Europa Desk, Statens Kulturråd

Viable Cities (SIP)

NEB Team – JRC – Europeiska kommissionen

FUNKTION: NEB KOORDINATOR

- Förslag att ny heltidstjänst tjänst (minst 100%) med strategiskt uppdrag och operativa arbetsuppgifter inrättas hos officiella NEB partners i komplettering till existerande finansieringslots samt som en del av verksamheten inom Mötesplats Social Innovation Borås i science parks verksamhet på Högskolan i Borås. Tre-årigt avtal undertecknas av samverkansparter (pilotfas 2024 – 2027).
- Förslag att integrera Goodlash - samhällsinkubator - i syfte att främja social innovation och demokrati i lokalsamhället – som en del av verksamheten (gemensamt delregionalt initiativ mellan Coompanion Sjuhärad, Navet och SPB).

Samverkan mellan officiella NEB partners i Sjuhärad

- Science Park Borås, Högskolan i Borås
- Navet Science Center/Boråsregionen

Förslag till tjänster fördelat på minst en heltid 100%

- Verksamhetsledare (samordning, omvärld)
- Community Manager/ (kunskapsspridning)
- Kommunikatör (webbplats, sociala kanaler)

Förslag till placering:

- Mötesplats Social Innovation - Science Park Borås, Röhsska Museet, Navet/ Boråsregionen

NEB LOKALT PARTNERSKAP VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

FÖRSLAG

Etablera ett NEB lokalt partnerskap i Västra Götaland genom nätverket Dynamo Väst.

FÖRSLAG TILL HANDLINGSPLAN 2024

- Etablera samverkan mellan officiella NEB Partners och strategiska Vänner utforma gemensam strategi och vision för lokalt NEB partnerskap genom nätverket Dynamo Väst.
- Etablera projektorganisation, ansöka till NEB Team för etableringen av NEB lokalt partnerskap.
- Etablera NEB-funktion och verksamhet i samverkan med aktörer i det lokala ekosystemet.
- Utveckla bredare samverkan med civilsamhällets organisationer.
- Utveckla bredare samverkan med regionala aktörer och relevanta initiativ i hela regionen Västra Götaland.

FUNKTION: NEB KOORDINATOR NEB TEAM VÄSTRA GÖTALAND

- Förslag att ny tjänst/er med strategiskt uppdrag och operativa arbetsuppgifter inrättas i samverkan mellan officiella NEB partners och strategiska vänner i komplettering till existerande funktion finansieringslots i regionen. Tre-årigt avtal undertecknas av samverkansparter (pilotfas 2024 – 2027).

Förslag till tjänster fördelat på minst en heltid 100%

- Verksamhetsledare (samordning, omvärld)
- Community Manager/ (kunskapsspridning)
- Kommunikatör (webbplats, sociala kanaler)

Förslag till placering:

- Mötesplats Social Innovation - Science Park Borås, Röhsska Museet, Navet/
Boråsregionen

FÖRSLAG: SAMLINGSPLATS FÖR NEB- UTLYSNINGAR

- Förslag att inrätta utlysning för Visioner i Väst med inspiration från Visioner i Norr. I synergi med Destination New European Bauhaus 2024-2026

INBLANDADE AKTÖRER

Regional & delregional samverkan

Nätverket Dynamo Väst

Röhsska Museet

Leader

Länsstyrelsen i Västra Götaland

NEB Partners verksamma i Västra Götaland

Kommunalförbunden i Västra Götaland

Kommuner i Västra Götaland

VGR – Kulturförvaltningen

VGR – Klimat 2030 Västra Götaland

Urban Futures, Chalmers

NEB PARTNERS/VÄNNER

VERKSAMMA I VÄSTRA

GÖTALAND

Partners

Navet Science Center - Boråsregionen

Göteborgs universitet – HDK Valand

Sveriges forskningsinstitut RISE

Science Park Borås - Högskolan i Borås

ShareMusic & Performing Arts

Vänner

Göteborg Stad

Västra Götalandsregionen

NATIONELLT/ EU

Svenska NEB partners och vänner

Boverket, Nationell kontaktpunkt

ArkDes

Kreative Europa Desk, Statens Kulturråd

Viable Cities (SIP)

NED Team- JRC- Europeiska kommissionen

Science Park Nationellt

SYNERGIER

Klimatneutrala städer (Borås, Göteborg, Trollhättan)

Kommunernas arbete med arkitekturstrategier

Omställningslabbet, Göteborg stad

Textile movement

F/Act Movement

Urban Futures, Chalmers

Västsvensk Arena för hållbar utveckling

Bilaga 2: NEB:s förankring i Styrdokument

Det horisontella perspektivet har betydelse för NEB och gestaltad livsmiljö och man kan i styrdokumenten se tydliga kopplingar till NEB inom ett flertal områden.

Boråsregionens kulturplan

Relaterar till NEB utifrån sitt prioriterade område 'Kultur och samhällsbygge'. NEB ses där som en ytterligare stärkning av Gestaltad livsmiljö och vilket ökar möjligheter till samverkan kring hållbarhetsfrågor och en bredare finansiering av kulturverksamheter.

Västra Götalandsregionens Kulturstrategi

Relaterar till NEB inom ramen för 'Samverkan och synergi' där Västra götalandregionen vill stärka kulturpolitikens samverkan med andra politikområden och utveckla former för flernivåsamverkan. I den särskilda prioriteringen: 'Stärka samverkan över politikområden' kopplas arbetet med gestaltad livsmiljö och lokal platsutveckling till implementeringen av den regionala utvecklingsstrategin. Det möjliggör för innovativa partnerskap med för kulturen nya samhällsaktörer och öppnar för bredare finansiering av kulturverksamhet under kommande år.

Sjuhärads Utvecklingsstrategi

Relaterar till NEB utifrån sitt prioriterade område 'En socialt hållbar delregion'. Där går området i linje med NEB:s ambition av tvärssektoriell samverkan för och fokuserar speciellt på att skapa jämlika förutsättningar med aktörer från offentlig sektor, det privata näringslivet och det civila samhället

Klimat Västra Götaland 2030

Sett till kultursektorns roll i de regionala kraftsamlingarna finns en särskild roll i kraftsamlingen för 'Cirkulära affärsmodeller och Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om'. Där specificeras behov för små test- och innovationsmöjligheter för nya delningstjänster, förändrade konsumtionsmönster och produktionssätt både i landsbygder och i städer.

Västra Götalandsregionens strategi för smart specialisering

Sett till EU-nivåns strategier för smart specialisering och klustersamverkan kan kultur och kreativa branscher skapa mervärde. Mot bakgrund av Västra Götalandsregionens strategi för smart specialisering finns särskilt goda förutsättningar till internationellt samarbete genom EU inom regionala styrkeområden som är profilerat på textil, mode och spelutveckling.

EU:s Agenda för kultur

Kulturagendan, som antogs 2018, syftar till att utnyttja kulturens potential fullt ut för att bidra till att skapa en mer inkluderande och rättvis union, stödja innovation, kreativitet och hållbar sysselsättning och tillväxt.

EU-rapporten 'Den hållbara utvecklingens kulturella dimension i EU:s verksamhet'

Rapporten ger en översikt över politik och program på EU-nivå som stärker samspelet mellan kultur och hållbar utveckling, och innehåller åtgärder som kommissionen vidtagit eller planerar att vidta i syfte att främja kultur som en drivkraft för FN:s Agenda 2030. I rapporten framhålls även strategiska övergripande initiativ som Horisont Europas klimatneutrala och smarta städer samt ett nytt europeiskt Bauhaus, som genomsyrar flera politikområden och program.

Bilaga 3: Viktiga delar inom NEB

NEB Team

Ett NEB Team har etablerats vid kommissionens Joint Research Centre (förkortat JRC). NEB Team har ett strategiskt och operativt koordineringsuppdrag.

NEB Community

En växande Bauhausrörelse samlar en tankesmedja, nationella kontaktpunkter, officiella partners, strategiska vänner samt initiativ och projekt i NEB-anda. Tankesmedjan har ett rundabordsformat där framstående tänkare/thinkers och utövare/doers möts och fungerar som ett bollplank för idéer. Ett europeiskt nätverk med nationella kontaktpunkter för NEB har etablerats. För Sverige har Boverket uppdraget att koordinera svenskt deltagande som nationell kontaktpunkt. I uppdraget ingår kunskapsspridning och samverkan inom området mellan EU:s medlemsländer, men även arbetet med att integrera NEB inom initiativ och finansieringssystem nationellt och regionalt. Organisationer eller nätverk som är icke-vinstdrivande kan ansöka till kommissionen om att bli partner. Officiella partners som uppfyller kriterierna utses av kommissionen genom en öppen utlysning. Offentliga organisationer som myndigheter, regioner, kommunalförbund, kommuner och företag kan ansöka till kommissionen om att bli strategisk vän. Liksom med partners utser kommissionen strategiska vänner (NEB Friends) som uppfyller kriterierna genom en öppen utlysning. Aktörer i det partipolitiska systemet kan inte vara partners eller vänner. Det officiella partnerskapet samlar en mångfald av verksamheter - forskningsinstitut, centrumbildningar, kluster, stiftelser, museum, science parks, science centras, förbund, universitet och samhällsaktörer i det organiserade civilsamhället med flera. Partners och vänner har tillsammans en viktig roll som samtalspartners i utformningen av nya initiativ på EU-nivån. Partners och vänner som deltar i samtal och workshops på EU-nivån kan samverka inom ramen för olika projekt när idéerna ska förverkligas, accelereras och spridas.

NEB Lab (Bauhaus laboratorium)

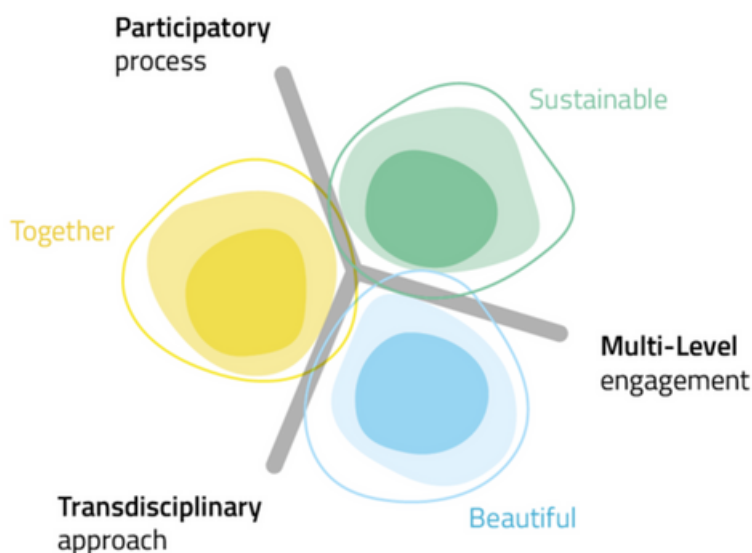
Projekt i NEB Lab bidrar till omställning och synergier. Accelerationen av verkliga projekt sett till territoriella strategier kan få större genomslag och bidra till hela Europas nytta. Deltagare får möjligheter att utveckla, testa och pröva nya metoder och verktyg. Innovera policy, regelverk och finansieringsmodeller. I NEB Lab finns två kategorier av projekt: projekt initierade av kommissionen (arbetsgrupper, projektgrupper, ledamöter, tjänstepersoner, ämnesexperter); projekt initierade av Communityn (nationella kontaktpunkter, partners, vänner, tjänstepersoner, ämnesexperter). Projekt föreslås till NEB Lab enligt en fastställd administrativ projektrutin. NEB Lab har ingen finansiering för projekt men ett kvalificerat projekt kan rådas att överväga olika utlysningar och finansieringsmodeller. EU-finansiering är inte ett krav. Ett projekt, eller en projektorganisation, kan finansieras nationellt, regionalt eller lokalt. Finansieringen behöver inte bestå av projektstöd, finansieringen kan även komma från verksamhetsstöd eller sponsring. I NEB Lab praktiseras självorganisering. Exempel på NEB Lab projekt med svenskt deltagande är 'NEB Academy' som är ett av kommissionens flaggskeppsinitiativ för arkitektur- och byggsektorn, samt 'Nordic Carbon Neutral Cities'.

NEB Compass(Bauhausinitiativets kompass)

'NEB Compass', på svenska NEB-kompassen, är en vägledning som kan användas i utvecklingen av projekt, strategier eller visioner i linje med NEB: s värdeord och vägledande principer. NEB-kompassen är samtidigt en del av ett långsiktigt arbete i syfte att ta fram ett innovativt ramverk för effektutvärdering. NEB-kompassen ställer frågan - hur vackert, miljömässigt hållbart, gemensamt och inkluderande är ditt projekt på kort och lång sikt? NEB-kompassen kan användas generellt för olika typer av projekt - gestaltade utomhusmiljöer, byggnader, kulturevenemang, produkter, tjänster eller för utvecklingen av en ny utbildning, metod, policy, vision eller till och med för att skapa ett ramverk för en helt ny organisation ('new societal models').

Syftet med kompassen är att vägleda beslutsfattare och processledare i utformningsfasen men också under genomförandet samt i utvärderingen av resultat. Förutom att beskriva initiativets tre värdeord och tre vägledande principer som tillsammans utgör NEB-kompassens 'sex delar' lägger kompassen till tre ambitioner för varje del - med en uppsättning guidande frågor och goda exempel. NEB-kompassen har utformats på vetenskaplig grund med förankring i systemteori. Den har testats och prövats i NEB Communityn. NEB-kompassen ställer krav på helhet, ingen del är självstående. Ett projekt som inte går att beskriva i alla sex delar enligt den lägsta ambitionsnivån kan inte definieras som ett verkligt NEB-projekt och faller bort. Det innovativa med NEB-kompassen är just detta samspel mellan alla sex delar, i syfte att bidra till en större samhällstransformation till nytta för hela Europa. Alla sex delar ska från början adresseras, var och en för sig och tillsammans. NEB-kompassen fungerar i praktiken som ett självvärderingsverktyg med förmåga att visualisera utveckling på lång sikt, från ambitionsnivå I till III. Värdeorden och arbetsprinciperna har färgkodats i en interaktiv modell som gör det enkelt för oss att använda kompassen för ett eget projekt.

"The transition is just as much a cultural and social transition as a green one: this is the key idea that the New European Bauhaus wants us to explore - TOGETHER."⁶

"All values and principles of the compass are not new as such, but the ambition is that all six should be integrated in projects at least at the basic level to be truly NEBISH." (NEB Compass, 2023)

⁶ (NEB Compass, 2023)

NEB-kompassen är behjälplig på så vis att den bekräftar styrkor och svagheter hos det som redan existerar och ger oss utmaningar och möjligheter i utformningen av nya projekt eller åtgärder. Existerande praxis är en utgångspunkt. Det gör det enklare för oss att se det som behöver stärkas och vidareutvecklas eller det som inte finns och behöver skapas från grunden. NEB-kompassens avslutande del innehåller goda exempel med verkliga NEB-projekt och koncept från finalister och vinnare som deltagit i NEB pristävling. Utlysningar kopplade till NEB ställer krav på en integrerad projektstrategi i linje med NEB-kompassen och det är därför viktigt för nationella och regionala finansierare att skapa synergier i sina utlysningar för att ge aktörer som beviljas medel ökade möjligheter att kunna accelerera lokala NEB-resultat internationellt genom EU-samarbetet. NEB-kompassen kompletterar men ersätter inte särskilda urvalskriterier för existerande utlysningar i ramprogrammen i övrigt. NEB-kompassen finns tillgänglig på Bauhausinitiativets webbplats.

NEB Toolbox

I början av 2024 presenterades 'NEB Toolbox' som kan användas i komplettering till NEB-kompassen. Metodboken samlar processledningsverktyg och goda exempel från 20 lokala platsutvecklingsprojekt som genomförts med strukturfondsfinansiering kopplat till NEB. Metodboken finns tillgänglig för nedladdning på Bauhausinitiativets webbplats.

NEB Festival

NEB-Festivalen är utformad som en biennial. Formen för NEB-Festivalen har tagits fram i en samskapande process med tänkare, nationella kontaktpunkter, partners och vänner. Festivalen planeras äga rum för andra gången med hjärtat i Bryssel 9 – 12 april 2024 under parollen 'Resurser för Alla' med ett stort antal aktiviteter, diskussioner och workshoppar. Festivalen omfattar fyra delar: 'Forum' med diskussioner och samtal på hög nivå; 'Fair' med en utställningsarena för NEB-projekt, samskaperi och inspiration; 'Fest' som kan beskrivas som ett kulturevenemang för alla med rum för konst, musik, tankesmedjor och debatter med radikal framsyn; 'Satellite events' som genomförs på andra platser i Europa och globalt inom festivalens ramverk. Den goda viljan är att erbjuda en verklig mötesplats för radikala samhällsidéer – verklig kulturell, social och samhällelig innovation i NEB-anda. Forum och Fair riktar sig främst till yrkesverksamma (experter, ledamöter, tjänstepersoner) Fest är ett öppet och tillgängligt evenemang för medborgare i bred samverkan med kulturlivets och samhällslivets etablerade aktörer (institutioner, organisationer, nätverk). Organisationer samt individer kan genom offentliga utlysningar ansöka om att få delta med egna aktiviteter, projekt och satellit-evenemang. NEB-Festivalen är en naturlig träffpunkt för NEB partners och vänner som får en självklar plats för att skapa kontakter för vidareutveckling av gemensamma projekt och policy-rekommendationer i ett europeiskt sammanhang. Programmet delas och sprids på Bauhausinitiativets webbplats.

NEB Prizes (NEB Priser)

NEB priser har etablerats som en årlig innovationstävling i syfte att synliggöra 'verkliga lokala projekt'. Formen för priset har tagits fram i en samskapande process med tänkare, nationella kontaktpunkter, partners och vänner. Utlysningen publiceras på Bauhausinitiativets webbplats, här finns också en guide för ansökan publicerad på samtliga EU-språk. Kommissionen utser vinnare som uppfyller urvalskriterierna med hjälp av en bedömningskommitté. Vinnare kan få upp till 30 000 euro och får utöver summan stöd till vidareutveckling, kommunikation och spridning. Vinnare i den fjärde upplagan 2024 tillkännages vid en prisceremoni i Bryssel i samband med NEB-festivalen. Så här långt har priset haft över 4500 ansökningar och 52 vinnare. Projektbidrag och vinnare presenteras med en film på Bauhausinitiativets webbplats som har utvecklats till en verklig inspirationsbank med en växande samling näbbiga projekt i framkant.

NEB 'Local Chapters'

I takt med att NEB-rörelsen etableras i EU: s medlemsländer ökar behoven för koordinering på olika samhällsnivåer. Att engagera lokala aktörer i samskapandet av NEB-projekt som kan bidra till ett hållbart samhälle utgör Bauhausinitiativets kärna. En viktig del av initiativets samskapande process har därför varit att tillsammans med det officiella partnerskapet undersöka behoven för ny kapacitetsuppbyggnad i syfte att främja deltagande underifrån. En samskapande workshop tillsammans med NEB partners, tänkare/thinkers och utövare/doers, hölls online den 28 oktober 2022. Den gemensamma workshopen följdes upp med en insamling av idéer och reflektioner. Processen resulterade i en innovativ modell för lokala territoriella partnerskap, så kallade 'NEB Local Chapters'. Modellen presenteras utförligt i 'NEB Local Chapters Concept Note' i april 2022.

Bilaga 4: Exempel på Svensk deltagande i NEB

Visioner i Norr

I Sverige har Boverket samarbetat strategiskt med 'Rådet för Hållbara Städer' (NEB Partner) för att implementera, integrera och sprida NEB: s förhållningssätt i andra initiativ och finansieringssystem nationellt och regionalt. Rådet för Hållbara Städer utgör ett nätverk för myndighetssamverkan. Mot bakgrund av NEB-koordineringsuppdraget och en tillfällig nationell satsning i Norrbotten och Västerbotten skapades en myndighetsgemensam aktivitet kallad 'Visioner i Norr'. En utlysning genomfördes finansierad av Formas och Vinnova, i syfte att stötta kommunal samhällsomvandling i linje med NEB. Resultatet blev 11 visionsdokument som underlag till det kommunala arbetet med koppling till gestaltad omställningen och satsningen på klimatneutrala städer. Modellen har inspirerat utformningen av fler utlysningar och uppmärksammas i EU:s rapport över viktiga händelser 2022.

NEB-Lab projekt

Boverket deltar i NEB-Lab projektet 'Nordic Carbon Neutral Bauhaus' under nordisk samverkan. Syftet med projektet är att "inom Norden undersöka hur byggande, arkitektur och design kan bidra till koldioxidneutralt och inkluderande samhälle.

Navet deltar i NEB-Lab projektet 'Transformation of Places of Learning' under ledning av kommissionen. Syftet med projektet är att hitta hållbara och inkluderande sätt att bygga om och renovera grundskolan i de aktuella regionerna. Ambitionen är att testa, konsolidera och uppgradera metoder och lösningar i syfte att ta tillvara värden i befintliga skolor och byggnation.

NEB Academy

Boverket har gett forskningsinstitutet RISE (NEB partner) ett uppdrag att leda arbetet med att öka kompetensen inom träbyggande och cirkulärt byggande i Sveriges arkitektur- och byggsektor. "RISE ska tillsammans med svenska aktörer ta fram utbildningsmaterial för kompetensuppbyggnad inom bygg- och arkitektursektorerna med fokus på träbyggande och cirkulärt byggande, bland annat ett öppet eLearning-material." Uppdraget löper till slutet av 2024 och rymms inom Sveriges del av kommissionens initiativ NEB Academy⁷.

NEB Lighthouse projekt

"Bauhaus of the Sea Sails" är ett NEB-projekt som syftar till att utveckla systemdemonstratörer, så kallade 'lighthouse demonstrators'. Sex länder deltar i projektet (Portugal, Italien, Nederländerna, Belgien, Tyskland och Sverige) och totalt 18 partner med företrädare för lokala myndigheter, universitet och civilsamhällesorganisationer. Projektet samordnas av Interactive Technologies Institute of Instituto Superior Técnico vid universitetet i Lissabon. I Sverige deltar Malmö universitet, Mötesplats Social Innovation och Marint Kunskapscenter i Malmö. Projektets ambition är att främja en omställning genom att samarbeta med lokalsamhällen i kulturella och inkluderande aktiviteter för att främja nya relationer och sätt att leva med havet⁸.

Lokala NEB-projekt

SURE Kalmar har fått EU-medel i syfte att transformera en 100 hektar stor centralt belägen industrizon i Kalmar till en över tid levande stadsdel i NEB-anda. Ett kreativt och mångvetenskapligt team samarbetar tvärssektoriellt med lokala samhällsaktörer⁹.

⁷ <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2023/koordinering-av-new-european-bauhaus.pdf>

⁸ <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2023/koordinering-av-new-european-bauhaus.pdf>

⁹ <https://kalmar.se/bygga-bo-och-miljo/samhallsutveckling/planering/oversiktlig-planering/fordjupade-oversiktsplaner/visionsarbete-for-gamla-industriomradet.html>

Bilaga 5: kartläggning av partners och vänner i Sverige

NEB Partners verksamma i Västra Götaland: Göteborgs universitet – HDK Valand; Sveriges forskningsinstitut RISE; Science Park Borås - Högskolan i Borås; ShareMusic & Performing Arts, Navet Science Center - Sjuhärads kommunalförbund.

NEB Vänner verksamma i Västra Götaland: Göteborg Stad; Västra Götalandsregionen (kulturförvaltning, miljöförvaltning).

Nätverket Dynamo Väst

Lokal utveckling genom NEB diskuteras i nätverket Dynamo Väst som samlar organisationer och verksamheter inom gestaltad livsmiljö. Dynamo Väst ska bidra till kunskapsbildning där forskningen kring gestaltad livsmiljö initieras, publiceras och diskuteras; kompetensutveckling för berörda professioner i syfte att öka kompetensen inom gestaltad livsmiljö; samt publik verksamhet i syfte att skapa delaktighet. Nätverket är från början initierat av Chalmers, Göteborgs stad, Göteborgs universitet, Länsstyrelsen Västra Götaland, Urban Futures och Västra Götalandsregionen. Genom att delta i nätverket bidrar organisationer och verksamheter till att stärka området gestaltad livsmiljö i hela regionen. Dynamo Väst är också en av de regionala nätverksnoderna inom ArkDes – Sveriges nationella centrum för arkitektur och design som har ett regeringsuppdrag sett till implementeringen av politikområdet gestaltad livsmiljö. I nätverket deltar kulturstrateger från samtliga kommunalförbund (Fyrbodalsregionen, Boråsregionen, Göteborgsregionen, Skaraborg) samt SPB på Högskolan i Borås. Nätverket Dynamo Väst är en naturlig samverkanspart i utvecklingen av NEB-kapacitet för hela regionen.

Röhsska museet

Inom ramen för politikområdet gestaltad livsmiljö lyfts Röhsska museet fram som en möjlig regional mötesplats för design och konsthantverk med uppdraget att utveckla en sådan verksamhet i samverkan med lokala, regionala och nationella aktörer. Röhsska vill bidra till att genomföra det politiska uppdraget för gestaltad livsmiljö på ett öppet, demokratiskt och tankeväckande sätt enligt två spår: dels ett strategiskt med fokus på mötesplats, aktiv samlingsförvaltning samt barn och unga; dels ett spår inom ramen för museets publika verksamhet. I ambitionen ingår att utveckla nära samverkan med bransch och utövare, offentliga aktörer, akademi och verksamheter, både genom strategiska samarbeten, nätverksarbeten och konkreta publika aktiviteter. Röhsska museet representerar Västra Götalandsregionen som en av de regionala nätverksnoderna inom ArkDes - Sveriges nationella centrum för arkitektur och design. Röhsska museet är en naturlig samverkanspart i utvecklingen av NEB-kapacitet för hela regionen.

Länsstyrelsen Västra Götaland

Länsstyrelserna i Sverige har ett regeringsuppdrag att stötta kommunerna i deras arbete med att ta fram arkitekturstrategier som verktyg för arbetet med gestaltad livsmiljö för omställning. I Västra Götaland har arbetet inletts med samtal, föreläsningar och workshops. Länsstyrelsen Västra Götaland är en naturlig samverkanspart i utvecklingen av NEB-kapacitet för hela regionen. I Fyrbodalsregionen finns flera arbeten och lokala projekt med fokus på gestaltad livsmiljö för omställning. Till exempel projektet 'Våra Rum' som tar avstamp i strategier för hållbar platsutveckling. I dialog med tjänstepersoner inom kulturutveckling vid kommunalförbundet uttalas möjligheter och behov för regional samverkan med utgångspunkt i gestaltad livsmiljö och NEB framöver.

I **Skaraborg** finns ett strategiskt utvecklingsarbete med förankring i 'Delregional Utvecklingsstrategi för Skaraborg 2020' samt 'Skaraborgs kulturplan 2030'. Det strategiska arbetet ska vägleda tvärssektoriella satsningar, särskilt Omställning Skaraborg. Gestaltad livsmiljö för omställning kopplas naturligt till lokal platsutveckling och social hållbarhet. Till stöd för utvecklingen av internationellt kultursamarbete genom EU finns en finansieringslots.

I en bred dialog med ansvariga tjänstepersoner vid kommunalförbundet inom kultur och samhällsbyggnad uttalas möjligheter och behov för regional samverkan med utgångspunkt i Gestaltad livsmiljö och NEB framöver.

Hos **Göteborgsregionen** finns ett etablerat nätverk för området kultur och fritid. Nätverket utgör en plattform för idéutveckling och kunskapsdelning i kommunal, mellankommunal och regional skala. Nätverket ska främja gestaltad livsmiljö för omställning. "Politikområdet för Gestaltad livsmiljö, konstens roll i den offentliga miljön samt projekt inom exempelvis New European Bauhaus prioriteras särskilt under perioden 2023 och 2024."¹⁰ I Göteborgsregionen finns flera exempel på lokala projekt i NEB-anda, till exempel 'Aktiva platser för väntan' som tar avstamp i hållbar platsutveckling, 'Kulturgeneratoren i GR', samt 'Medborgardialog om ungas vardagsmiljö genom Minecraft'. Till stöd för utvecklingen av internationellt kultursamarbete genom EU finns en finansieringslots.

I dialog med GR och ansvarig tjänsteperson inom kultur och samhällsbyggnad uttalas möjligheter och behov för regional samverkan med utgångspunkt i Gestaltad livsmiljö och NEB framöver.

¹⁰ "GR och ansvarig tjänsteperson i första hand projektutveckling, användning och uppväxling av projektmedel (DRUM-medel) till kommundemensamma och tvärssektoriella satsningar inom detta fält."

Tack alla som har bidragit till att
skapa denna process.
Nu fortsätter vi- tillsammans